

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ МІЖНАРОДНОГО ЕКОНОМІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Гордійчук-Бурдіна Х.І., студентка групи УС-11
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Іванова Т.В., к.е.н., доц., доцент кафедри міжнародної економіки,
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
tetyana.v.ivanova@gmail.com

Міжнародне співробітництво є ключовим чинником забезпечення стабільного розвитку світової спільноти, адже воно сприяє налагодженню взаємозв'язків між державами, міжнародними організаціями, бізнес-структурами та громадянським суспільством. В умовах глобалізації активна взаємодія між суб'єктами міжнародних відносин дозволяє ефективно координувати економічну політику, розвивати спільні проекти, усувати торговельні бар'єри та сприяти економічному зростанню як окремих країн, так і світової економіки загалом.

Об'єктом міжнародного співробітництва може виступати сукупність економічних, фінансово-кредитних і правових відносин, що формуються між юридичними особами різних країн з метою досягнення конкретного економічного результату [1]. Водночас міжнародне співробітництво охоплює не лише економічні аспекти, а й політичні, соціальні, екологічні та культурні процеси, що зумовлює його багатовимірний характер. З огляду на актуальність питання, необхідним є комплексний аналіз теоретичних підходів до розуміння міжнародного співробітництва, зокрема його економічного виміру, що дозволить визначити ключові особливості та тенденції розвитку цього явища у сучасних умовах.

Аналіз наукових джерел свідчить про те, що існує багато підходів до визначення поняття «міжнародне співробітництво» як у вітчизняній, так і в зарубіжній літературі. Зважаючи на багатогранність і різноманітність міжнародних відносин, поняття «міжнародне співробітництво» може трактуватися по-різному залежно від контексту і сфери застосування.

Вірковська А. А. [1] у своєму трактуванні підкреслює мирний характер міжнародного співробітництва, де акцент робиться на взаємодії учасників, яка виключає насильство, і спрямована на спільне досягнення загальних інтересів. Це визначення ставить співробітництво в контекст мирного розвитку міжнародних відносин, де увага зосереджена на пошуках консенсусу та співпраці між учасниками.

У порівнянні з цим, Ахтирська Н. М. [2] надає більш структурований підхід, акцентуючи увагу на правовій складовій міжнародного співробітництва. Вона наголошує на важливості законодавчого унормування та регулювання міжнародної діяльності, що дозволяє забезпечити захист інтересів учасників і зменшити ризики, пов'язані з відсутністю правової основи. Такий підхід дозволяє підкреслити не лише дипломатичні і економічні аспекти співпраці, але й важливість правової інтеграції для забезпечення її стабільності.

Черкасова В. В. [3] розглядає міжнародне співробітництво з точки зору його стабілізуючої ролі, особливо в умовах кризових ситуацій. Її трактування акцентує увагу на тому, що співробітництво не тільки сприяє запобіганню конфліктам, а й служить інструментом для виходу з кризових станів, що підвищує його значення для забезпечення глобальної стабільності. Таким чином, міжнародне співробітництво може розглядатися як механізм запобігання ескалації конфліктів та інструмент дипломатичного врегулювання суперечностей, що підтверджується історичними прикладами взаємодії міжнародних організацій у періоди криз.

У порівнянні з більш правовим підходом Ахтирської Н. М., Співак В. М. [4] додає соціальний і культурний вимір до міжнародного співробітництва, акцентуючи увагу на важливості співпраці не лише між державами, а й між різними соціальними і громадськими інститутами. Визначення Співака має більш широкий контекст, охоплюючи інтереси громадських організацій і індивідуальних осіб, що вказує на важливість взаємодії на всіх рівнях для досягнення глобальних цілей. У цьому контексті міжнародне співробітництво можна розглядати як багаторівневий

процес, який охоплює не лише урядові структури, а й приватний сектор, освітні установи та громадські ініціативи, що створює умови для інклюзивного розвитку.

У свою чергу, Месхія О. Н. [5] та Дахно І. І. [6] фокусуються на конкретних аспектах міжнародного співробітництва, що визначають його практичну сутність у певних сферах діяльності. Месхія О. Н. розглядає міжнародне співробітництво в контексті правової допомоги у кримінальних справах, де співробітництво є необхідним для забезпечення ефективного правосуддя на міжнародному рівні. Дахно І. І. ж акцентує увагу на важливості науково-технічного співробітництва між державами, що свідчить про тенденцію до глобалізації наукових і технологічних процесів. В обох випадках (інтерпретувань Месхії О. Н. та Дахно І. І.) розглядається міжнародне співробітництво як інструмент для досягнення спеціалізованих цілей в конкретних сферах, що вказує на його багатофункціональність і важливість у різних галузях міжнародних відносин.

Ці дослідження демонструють, що міжнародне співробітництво відіграє критичну роль у формуванні глобального правового простору та уніфікації науково-технічних стандартів, що є необхідним для вирішення сучасних глобальних викликів.

Отже, міжнародне співробітництво можна визначити як процес взаємодії між державами, організаціями та індивідами, що здійснюється на основі законодавчих, економічних та соціальних принципів з метою досягнення спільних цілей, підвищення стабільності, ефективності та розвитку в різних сферах міжнародних відносин.

Як видно з наведеного аналізу, міжнародне співробітництво є надзвичайно широким та багатогранним поняттям, що охоплює різні аспекти взаємодії між державами, організаціями та окремими суб'єктами. Однак, враховуючи багатозначність цього терміну, потрібно також більш детально розглянути поняття «міжнародне економічне співробітництво».

Міжнародне економічне співробітництво є ключовим фактором у процесах глобалізації та сталого розвитку. У роботі розглянуто основні наукові підходи до визначення міжнародного економічного співробітництва та його структурних елементів. Особливу увагу приділено концепції глобальних суспільних благ та їх ролі у забезпеченні стабільності міжнародної економічної системи.

Так, Енріке О'Фаррілл, Хуан Ф'єрро, Марія Євгенія Морага, Еухеніо Перес і Марсела Вальєхос [7] визначають міжнародне економічне співробітництво як процес координації політики та об'єднання зусиль між країнами задля досягнення спільних цілей. Вони наголошують на взаємних вигодах та спільних витратах, що підкреслює рівноправний характер співпраці та економічний баланс між учасниками. До того ж, автори зазначали, що загалом, економічне співробітництво - це поняття, яке постійно використовується для позначення підприємницької, промислової, фінансової або виробничої співпраці. До того ж, ситуація ускладнюється ще й тим, що майже кожен у своїх роботах вкладає в це поняття різний зміст [7, с. 2].

Себастьян Пауло [8] у своїй роботі зосереджується на інституційних аспектах міжнародного економічного співробітництва, підкреслюючи його роль у формуванні політики за межами національних держав. Його підхід включає такі ключові елементи, як встановлення міжнародних правил, фінансування та обмін знаннями, що свідчить про необхідність створення глобальної нормативної бази для ефективної взаємодії. У цьому контексті автор також приділяє увагу ролі міжнародного співробітництва у досягненні цілей розвитку, спираючись на концепцію глобальних суспільних благ. Він розглядає їх як не лише кінцевий результат, а й необхідний фактор для сталого розвитку на різних рівнях. Внутрішня політика, підтримана міжнародними механізмами, спрямована на створення внутрішніх суспільних благ, тоді як міжнародна взаємодія забезпечує функціонування глобальних суспільних благ. Оскільки взаємозалежність між цими рівнями є ключовою для розуміння міжнародного співробітництва, ми вважаємо доцільним розглянути цю концептуальну основу.

Загалом, міжнародне економічне співробітництво можна визначити як процес взаємодії між державами, міжнародними організаціями, приватним сектором та іншими економічними акторами, що базується на узгоджених економічних, правових та інституційних механізмах. Основною метою цього процесу є координація економічної політики, спільне вирішення глобальних економічних викликів, фінансування міжнародних проєктів та обмін знаннями.

Таким чином, міжнародне економічне співробітництво не лише сприяє сталому розвитку, а й відіграє важливу роль у формуванні глобального економічного порядку. Зокрема, сучасні виклики, такі як цифрова трансформація, зміна клімату та геополітична напруженість, потребують нових механізмів та підходів до міжнародної економічної взаємодії. Розвиток міжнародного економічного співробітництва в умовах глобальних викликів потребує глибшого аналізу впливу міжнародних організацій, таких як Світова організація торгівлі, Міжнародний валютний фонд та ООН, на регулювання економічної взаємодії між країнами.

Подальші дослідження у сфері міжнародного та міжнародного економічного співробітництва можуть бути зосереджені на аналізі ефективності існуючих механізмів взаємодії, адаптації співпраці до сучасних викликів (зокрема, цифровізації, екологічної стійкості та геополітичної нестабільності) та розробці нових моделей міжнародної координації. Також перспективним є дослідження ролі інституційного середовища та міжнародних організацій у формуванні глобального економічного порядку, що сприятиме вдосконаленню політики міжнародного співробітництва в умовах зростаючої міждержавної взаємозалежності.

Література:

1. Вірковська, А. А. (2011). Міжнародне співробітництво як основа зовнішньоторговельної діяльності країни. Галицький економічний вісник, 3(32), 41–45.
2. Ахтирська, Н. М. (2019). Міжнародне співробітництво під час кримінального провадження: теоретичні та практичні аспекти. Київ: Логос Україна.
3. Черкасова, В. В. (2012). Специфіка міжнародного партнерства та співробітництва. Спільні та відмінні риси. Взаємозв'язок. Проблеми формування нової економіки XXI століття, 21-22.
4. Співак, В. М. (2010). Глобалізація і міжнародне співробітництво. Вісник Академії управління МВС, 1(13), 6–15.
5. Месхія, О. Н. (2014). Право міжнародного співробітництва. Юридичний вісник. Повітряне і космічне право, (3), 35-40.
6. Дахно, І. І. (2009). Міжнародне економічне право.–3-тє вид., перероб. і доповн. Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 304.
7. Economic cooperation / E. O'Farrill et al. AGCID. URL: https://www.agcid.gob.cl/images/centro_documentacion/documento_de_trabajo_cooperacion_economica_ingles.pdf.
8. Paulo, S. (2014). International cooperation and development: A conceptual overview. German Development Institute/Deutsches Institut für Entwicklungspolitik Discussion Paper, 13.